

lo redno posečalo naša zborovanja, izkažimo se jim enkrat hvaležno za zvestobo. Glede prevoza bodo dobila šolska upravitelstva posebno okrožnico.

Odbor.

JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAH. DEL bo zborovalo dne 22. aprila 1939. ob 9. uri na magistratu v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročila odbornikov, 2. Predavanje dr. Rudolfa Kolariča o napakah slovenskega jezika, 3. Slučajnosti.

Odbor.

JUU — SRESKO DRUŠTVO NOVO MESTO bo zborovalo v soboto, dne 6. maja t. l., ob 9. uri na ljudski šoli v Novem mestu. — Na zborovanju bo predaval tov. Vrane o problemih učnih načrtov za ljudske šole.

Poročila

JUU — SRESKO DRUŠTVO GORNJI GRAD je zborovalo dne 12. febr. 1939. na Rečici ob Savinji. Navzočih 34 = 71,5 %.

Tov. predsednik se v svojem govoru spomni obletnice Cankarjeve smrti ter pozdravlja resolucijo Kmetijske zbornice, ki vsebuje marsikaj dobrega za slovensko šolstvo. Predlaga, naj bi se o tem debatiralo na prihodnjem zborovanju.

Poročilo tov. tajnice o dopisih se sprejme brez debate.

Sledi predavanje sreskega kmetijskega referenta g. inž. Wenka o pomoči učiteljstva pri kmetijsko-pospeševalnem delu na vasi. Govori o učitelju kot nekakim posredniku med kmetijskim referentom in ljudstvom, kar je potrebno v doseg večjih uspehov. Pa tudi učitelj bo imel več uspeha v šoli, če bo poznal otrokove razmere, ker bo imel njegov pouk več zveze z življenjem. Omenja navodila banske uprave in ministrstva, ki to sodelovanje priporočata in nalagata. — Nadalje poroča o delovanju kmetijsko-nadaljevalnih šol v našem srezu v zadnjih letih. Pri tem postavlja zahtevo, naj bi učiteljstvo že na učiteljskih dobilo primerno pripravo za kmetijsko-nadaljevalno šolstvo, dalje naj bi se učiteljstvo izbiralo iz kmetijskih domov, ker bi izmed teh laže našli one, ki bi sodelovali pri kmetijskem delu. Najti je tudi treba primerno razmerje med moškimi in ženskimi učnimi močmi in na učiteljskih naj bi se gojilo kmetijstvo, zato spadajo tja strokovnjaki z izkušnjami.

Pri načinu delovanja govori o važnosti radia in vsakotredenskih predavanj, čitanja strokovnih knjig in časopisov, najvažnejši pa se mu zdi osebni stik s kmetijskimi strokovnjaki in praktiki. Važen je tudi pouk kmetijstva v ljudski šoli, kjer se lahko začne že na nižji stopnji, na višji je pa važno praktično delo n. pr. v sadovnjakih. Omenja tudi potrebo gospodarsko-nadaljevalnih šol.

Dotakne se tudi »Učiteljskega pokreta« in njegovega dela ter pravi, da bi moral pristopiti končno tudi k reševanju raznih kmetijsko-gospodarskih nalog, ne pa ostati le pri študiju.

Tov. predsednik se zahvali za predavanje in korigira mnenje g. predavatelja o »Učiteljskem pokretu«, ker je njegova naloga v tem, da raziskuje ekonomsko, kulturno in socialno stanje vasi v svrhu poznavanja vseh vplivov, ki oblikujejo vaškega otroka, nikakor pa ne more prevzeti v svoj program reševanja čisto gospodarskih problemov v obliki in obsegu, kakor ga predlaga g. predavatelj, za to so kmetijske in gospodarske organizacije.

Tov. Predan predlaga, naj bi v vsaki občini postavili absolventa kmetijske šole, da bi vodil to delo v občini. Učitelji bi sicer še sodelovali, a glavno breme ne bi bilo več na njihovih ramah. — Tov. predsednik pravi, da ti absolventi nikakor niso sposobni, zato potrebujemo višjo kmetijsko šolo.

Tov. Kotnik poudarja, da je za učitelja prva dolžnost šola, potem šele drugo izvenšolsko delo.

Debatna je bila živahna in je pokazala, da je zgrešeno in v škodo šoli, če bi zahtevali od učitelja sodelovanje v vseh kmetijskih organizacijah, če to ni njegovo posebno zanimanje.

Situacijsko poročilo je podal tov. Predan, o predlogih za fin. zakon poroča tajnica. — O ukinitvi humanitarnih ustanov poroča tovariš Kotnik.

Tov. Bajec Lucija poroča o vabilu Pedagoške centrale v Mariboru, naj bi se učiteljstvo včlanilo in udeleževalo 14 dnevnih sestankov. — Tov. Tratnik poroča o Mladinski matici, tov. predsednik o pedagoško-literarnem odseku pri JUJ.

Na predlog tov. tajnice izrečejo zborovalci protest proti krivičnim napadom in surovi kritiki, ki je bila deležna tov. Angela Vode ob izidu knjige »Spol in usoda« s strani dela slovenskega časopisa. Pridružujemo se izjavi odseka učiteljev pri sekciji v Ljubljani, ki odklanja tak način kritike kot škodljiv za slovensko kulturo. — Tov. Starman iz Ljubljane priporoča Pomlad RK. — Tov. tajnica priporoča prednaročilo knjižice »Moj razred« od tov. Ledineka, ki jo bo izdal »Pedagoški tisk« v Mariboru. — Prihodnje zborovanje bo v Gornjem gradu.

Predsednik:
Hudales Oskar.

Tajnica:
Jadviha Golež.

JUU SRESKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA je zborovalo 18. marca v Murški Soboti. Udeležba 75 %.

Tov. predsednik pozdravi navzoče in se spominja nesreče, ki je zadela bratski češko-slovaški narod.

Nato smo počastili dvajsetletnico Cankarjeve smrti. G. profesor Janko Liška je v klenih besedah orisal Cankarja in njegovo ljubezen do domovine in do malega človeka. Tov. Z. Krašna pa je z občutnim recitalom iz Kačurja, Hlapca Jerneja in Hlapcev.

Sledilo je predavanje tov. Starmana iz Ljubljane o Podmladku Rdečega križa, ki je vzbudilo živahno debato.

Tov. podpredsednica je podala situacijsko poročilo s posebnim ozirom na zbor predsednikov v Ljubljani, 5. marca. Navedla je prizadevanje organizacije in uspehe, ki se obetajo. Članstvo je s priznanjem ugotovilo, da se vodstvo združuje z vsemi močmi trudi, da bi se izboljšal naš gnotni položaj. V interesu nas vseh je, da ga podpremo z aktivnim sodelovanjem na zborovanjih in s trdnostjo povezanostjo tudi vseh tistih tovarišev(ice), ki stoje danes še izven naših organizacijskih vrst.

Tov. tajnik prečita došle dopise in priporoča naročilo in širjenje Roditeljskega lista. Nato poziva tov. blagajničarka članstvo, naj redno plačuje članarino in naj vzame za vzgled najmlajše tovariš(ice).

Tov. Krašna razdeli ankete pole, ki jih je sestavil v svrhu študija prekmurske vasi, tov. L. Kosova pa opozarja na anketiranje slovenskih otrok po Učit. pokretu. Tov. predsednik priporoča pristop k Pedagoški centrali v Mariboru.

Tov. Mencinova iz Kuzme opozarja, da je na njihovi šoli 300 otrok, a le 2 učiteljici. Organizacija naj posreduje, da bi zlasti na obmejnih šolah ne primanjkovalo učnih moči. Šolsko upravitelstvo v Kuzmi se je obrnilo na kr. bansko upravo in prosilo za namestitev potrebnih učnih moči.

Daljša debata se je vnela pri poročilu o gospodinjstvih tečajih, ki jih namerava prirediti v obmejnih krajih ministrstvo prosvete. Taki tečaji so potrebni in v vsakem oziru koristni, zato jih bo učiteljstvo z vsemi silami podprlo. Predsednica odseka učiteljic poroča, da ima odsek sestanek vedno 1 uro pred začetkom zborovanja, in prosi, naj bi se tovarišice štoveko udeleževale. Tov. Pajtlar opozarja na 9. številko »Našega roda«.

Prihodnje zborovanje bo meseca maja v Murški Soboti. Sklenilo se je, da se udeležimo proslave 70 letnice učiteljskega društva v Ptuj. Sprejela se je sledeča resolucija:

Učiteljstvo mursko-soboškega sreza poziva sekcijo upravo, da neprestano in na vseh v poštevh prihajajočih mestih prikazuje in opozarja:

1. Na Obupno gnotno stanje učiteljstva in uradništva sploh.

2. Čakanje po več let na povišico znači redukcijo plač, ki so že davno pod eksistenčnim minimom. Napredovanje naj bo avtomatično.

3. Brez stalnosti se lomijo hrbtenice in značaji, kar je v škodo narodu.

4. Službena mesta, tudi ona v mestih in večjih krajih, naj se razpišejo, da se tako vsakomur omogoči kompetenca.

5. Premestitve po službeni potrebi naj se ukinejo.

6. Učiteljstvo v obmejnih in narodno ogroženih krajih živi v posebno težkih prilikah, ki ga duševno, telesno in gnotno izčrpavajo. Zato naj prejme za svoje naporno delo nagrade, ki jih predvideva § 82. zakona o nar. šolah.

7. Ob meji in narodno ogroženih krajih naj ne bodo kazenske postojanke.

8. Na obmejnih šolah ne sme primanjkovati učnih moči in naj se prazna mesta takoj zasedejo.

Antauer, preds. Kramberger, tajnik.

Preden obesite, oz. kupite nove zavese, si oglejte izložbe trvdke

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

Poseben oddelek za linolej, preproge, zavese itd.

Novosti na knjižnem trgu

Novo učno sredstvo za uporabo slovenske ljudske umetnosti pri pouku prostoročnega risanja

Kdor se je med Slovenci doslej bavil z izvrševanjem načrtov v »narodnem slogu«, je bil navezan le na zbirko v Narodnem muzeju (ki žal ne razpolaga z risalnico) ter na zares zaslužno zbirateljsko delo profesorja Sičea, ki pa ni upošteval vseh panog likovnega folklorja. V zvezi s tem je vsekakor treba omeniti pomembno pedagoško delo »Risanje« Al. Novaka, ki v njem med drugim zajema svojo snov iz narodne ornamentike. Okvir mu je pa seveda obširnejši, saj pri »geometrijskem risanju« uporablja narodne vzorce iz vse kraljevine. Edini, ki je mogel delati na temelju velike zbirke motivov, ki si jih je sam nabral, je bil profesor Oton Grebenc. Saj je tekom 40 let prepotoval vso Slovenijo ter je na teh potovanjih zbiral in risal, kar je le mogel. Mimo tega je vzgojil v svojih učencih na Tehniški srednji šoli veliko vrsto pomagačev, ki so po njegovih navodilih prerisovali etnografske originale. Tako je nabral upoštevanja vredno zbirko, ki je prešla v last Narodnega muzeja in ki je danes delno na razpolago obiskovalcem.

Grebenc pa ni bil samo zbiratelj, ampak je bil prvi, ki je nabrano gradivo preoblikoval v svojih lastnih ustvaritvah. S tem je pokazal enega izmed načinov, kako je mogoče izkoristiti ljudsko umetnost za kreacije sodobnega umetnostnega obrta. Pokazal je to pri stavbnih in pohištvenih načrtih, pri katerih so posebne omembe vredne notranjstvene nekaterih stanovanj v Ljubljani, Grosupljem, Zalnji itd.

Rekel sem »eden izmed načinov«. Ne smemo namreč pozabiti, da je vsaka nova ustvaritev samostojno delo in da nosi pečat avtorjeve osebnosti. Pomena Grebenčevega dela nikakor ne zmanjšuje okoliščina, da je ubral pri svojih osnutkih morda drugačno pot, kakor bi jo bil ubral kateri koli drugi, recimo mlajši avtor.

Poseben poudarek, ker je tudi za javnost dostopen, je pa dobilo Grebenčevo delovanje v pravkar izdani lepi publikaciji, ki jo je izdala banska uprava dravske banovine ter je že s samo izdajo tega dela poudarila njega važnost in pomembnost.

To delo, ki bo v celoti obsegalo dve mapi, oziroma štiri dele, je izšlo v razkošni tiskarski opremi in je tedaj na razpolago vsem onim, ki se bavijo s študijem in izkoriščanjem narodne motivike. V oceni Grebenčevega dela, ki sem jo napisal za »Obrtni vestnik«, sem podčrtal njegovo važnost za naše obrtnike. Zdi se mi pa prav tako potrebno, da seznanim z njim slovensko učiteljstvo, ki je navezano na predloge po narodnih motivih pri pouku prostoročnega risanja.

V uvodnem sešitku utemeljuje avtor potrebo razširitve novega stavbnega zakona, ki zahteva za podeželske stavbe domači slog pa notranjo opremo takih stavb. Nadalje opozarja učiteljstvo, naj bi zajemalo pri pouku risanja iz bogatih zakladnic naše izvirne ljudske umetnosti. Pri tem posebno naglašam, da ne gre pri tem mešati motive iz različnih krajev, ker ima vsak kraj svoje posebnosti. Njegov drastični primer, češ pivo, vino in mleko so zase dobre pijače, postanejo pa neužitne, če jih zmešamo, velja tudi za raznovrstne motive iz raznih okolišev.

Učiteljstvo bo v Grebenčevi mapi našlo obilo pobude za sestavljanje šolskih predlog. Če obilica pravilno uporabljenih srčnih oblik bo dala marsikateremu učitelju lahko snovi za risarski pouk. Prav posebno pa opozarjam v tem pogledu na detajle okrasov za mizne noge. Vsak zase lahko služi v šoli kot šolska predloga, ki bo za višjo ljudsko in za meščansko šolo že radi enostavnih barnih kombinacij zelo primerna. S pomočjo teh predlog bo prišlo risanje ornamentov na naših šolah morda na drug tir kakor doslej, ko so bili učiteljstvu pristopni zgolj Sičevi narodni ornament.

Okraski, ki jih vidimo na Grebenčevih osnutkih za mizne noge, služijo lahko že sami za sebe kot predloge za šolske risbe. Z lahkoto jih bo pa učitelj risanja lahko prekom-

poniral pri sestavi bordur in ploskovnih vzorcev, pri polnilih za podane omejene ploskve, pri kompozicijah osnutkov za dekorativne predmete iz področja ženskih ročnih del, keramike itd. Nekaj več o takih predelavah sem napisal v svoji razpravi »O izkoriščanju narodne ornamentike za potrebe sodobne umetnostne obrti«, ki je izšla v knjigi »Za vsak dan«.

Na meščanskih, posebno pa na obrtnih in srednjih šolah bodo risbe v Grebenčevi mapi dobrodošla izpopolnitev gradiva, ki je bilo učiteljstvu doslej na razpolago. Enako dobrodošla bo pa gotovo tudi njegova razprava o zgodovinskem razvoju slovenske ljudske umetnosti, ki podaja v kratkih besedah poučen pregled o tej panogi naše kmetijske kulture.

Tudi »praktična navodila za izdelovanje pohištva«, ki so sicer namenjena obrtnikom, ne bodo brez pomena za učiteljstvo, ki se bavi z »rokotvornimi« poukom.

V dnevnikih so bili naštet vsi okraji od Prekmurja do Bele Krajine in do Bohinja, od koder je avtor zajel snov za izdelavo osnutkov prvih dveh delov (prve mape), zato jih tu nadrobno ne bom našteval.

Z izdajo druge mape bodo izpopolnjene še vrzeli, ki so še ostale in tako bomo imeli v celotnem Grebenčevem delu prvo tovrstno publikacijo, ki upošteva vsa etnografska področja svobodnega dela Slovenije.

Koščijva točka za naročevalca je kajpada cena. 250 dinarjev je danes za posameznika že občuten izdelek, zato je priporočati, naj bi mapo naročila predvsem šolska vodstva. Če so tudi tu dotacije preskopo odmerjene, naj bi učitelji zainteresirali občine za nakup tega dela. Na ta način bi bilo na razpolago i šolam i obrtnikom. Mapa se naročuje pri avtorju (Profesor O. Grebenc, Ljubljana, Cesta 29. oktobra, 7/L) ali naravnost pri kraljevski banski upravi, oddelek VIII., v Ljubljani.

S. Santel.

¹ Prof. O. Grebenc: Moderno slovensko pohištvo po narodnih motivih. Prvi in drugi del. Založila banska uprava dravske banovine. Tisk Jugoslovske tiskarne, Veliki folio (50 x 35 cm).

² »Za vsak dan«, univerzalni informativni priročnik za ženski svet. Uredil Andrej A. Pčelnikov. Založila Tiskovna založba v Mariboru. Stran 101. do 108.

AKO VPLAČUJETE PO DIN 50¹—

tedensko (lahko mesečno), Vam izplačamo v petih letih din 15.000¹—. Pojasnila daje: Klančnik, zastopnik hranilnice, Stražišče 289.

S PRIHODNJIM ŠOLSKIM LETOM

želim zamenjati službeno mesto, po možnosti s krajem na Gorenjskem. — Dovžan France, Griže pri Celju.

Obrnite se

za najugodnejši nakup
manufakture na
o b r o k e
z vedno najnovejšimi
vzorci in ogromno
izbiro le na

NARODNI MAGACIN

Ljubljana — Sv. Petra cesta 27/1.

Največji slovenski pupilarnovarni zavod

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Stanje vlog preko din 420.000.000¹—

Lastne rezerve nad „ 26.000.000¹—

Dovoljuje posojila proti vknjižbi

Za vse obveze hranilnice jamči

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!